

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานเกษตรจังหวัดตราด กลุ่มอารักขาพืช โทร.๐-๓๙๕๑-๑๐๐๘

ที่ ตร ๐๐๐๙/ว ๕๕๑

วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๙

เรื่อง สำรวจ ฝักระวัง และรายงานสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช

เรียน เกษตรอำเภอทุกอำเภอ

ตามที่กรมส่งเสริมการเกษตรแจ้งให้สำนักงานเกษตรจังหวัดตราด รายงานสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชเศรษฐกิจหลักในพื้นที่ ผ่านระบบรายงานสถานการณ์ระบาดของศัตรูพืชของพืชเศรษฐกิจหลัก (<https://report-ppsf.doe.go.th/>) ภายในวันพุธ ก่อนเวลา ๑๒.๐๐ น. ทุกสัปดาห์ที่ ๒ และสัปดาห์ที่ ๔ ของเดือน นั้น

สำนักงานเกษตรจังหวัดตราด พิจารณาแล้วเพื่อให้การสำรวจและการรายงานสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช มีความถูกต้องใกล้เคียงกับสถานการณ์ระบาดจริงในพื้นที่ และเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงขอให้สำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินการ ดังนี้

๑. แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเกษตรกรสำรวจพื้นที่ที่พบการระบาดของศัตรูพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในพื้นที่ หากพื้นที่ระบาดขยายตัวเป็นวงกว้างไม่สามารถสำรวจได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ให้สำรวจโดยอ้างอิงตามหลักสถิติ และรายงานพื้นที่ระบาดตามเกณฑ์การประเมินพื้นที่ระบาดศัตรูพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ (ฉบับปรับปรุง) รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

๒. หากพบการระบาดของศัตรูพืชเศรษฐกิจหลักในพื้นที่ให้รายงานสถานการณ์การระบาดให้สำนักงานเกษตรจังหวัดตราดทราบ ผ่านระบบรายงานสถานการณ์ระบาดของศัตรูพืชของพืชเศรษฐกิจหลัก (<https://report-ppsf.doe.go.th/>) ภายในวันพุธ ก่อนเวลา ๑๒.๐๐ น. ทุกสัปดาห์ที่ ๒ และสัปดาห์ที่ ๔ ของเดือน

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(นางอมรัตน์ ลิ้มปฐคนธ์)
เกษตรจังหวัดตราด

เกณฑ์การประเมินพื้นที่ระบาดศัตรูพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ (ฉบับปรับปรุง)

๑. โรคใบด่างมันสำปะหลัง

๑) กรณีพบต้นมันสำปะหลังเป็นโรคใบด่างกระจายทั่วแปลง ให้ถือว่าพื้นที่ระบาดเท่ากับพื้นที่ปลูก ตัวอย่างเช่น พื้นที่ปลูก ๔ ไร่ พบต้นที่เป็นโรคกระจายทั่วแปลงให้ประมาณพื้นที่ระบาดเท่ากับ ๔ ไร่

๒) กรณีพบต้นมันสำปะหลังเป็นโรคใบด่างเป็นหย่อม ๆ หรือบริเวณมุมใดมุมหนึ่งของแปลง ให้แบ่งขอบเขตย่อยของแปลงในบริเวณที่พบโรคในรัศมี ๒๐ เมตรโดยประมาณจากจุดที่พบต้นเป็นโรค เพื่อประมาณพื้นที่ในขอบเขตย่อยนั้นเป็นพื้นที่ระบาด โดยคิดเป็นสัดส่วนหรือร้อยละเทียบกับพื้นที่ปลูก (กรณีนี้ หากพื้นที่ปลูก เท่ากับ ๔ ไร่ พบพื้นที่ระบาดประเมินได้ร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ปลูก จึงประมาณได้ว่าพื้นที่ระบาด เท่ากับ ๑ ไร่)

๒. เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง

สำรวจ ๑๐ จุด จุดละ ๑ ต้น ให้ครอบคลุมพื้นที่สำรวจ โดยสำรวจทุกส่วนของต้นพืช

๑) พื้นที่ระบาด = พบเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง ๓ จุด ขึ้นไป

๒) พื้นที่เฝ้าระวัง = พบเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง ๑ - ๒ จุด

๓. เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

สำรวจ ๑๐ จุด (นาหว่าน สำรวจ ๑๐ ต้น นับเป็น ๑ จุดสำรวจ นาดำ สำรวจ ๑ กอ นับเป็น ๑ จุดสำรวจ)

๑) พื้นที่ระบาด = พบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเฉลี่ยมากกว่า ๑๐ ตัว ต่อจุด

๒) พื้นที่เฝ้าระวัง = พบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเฉลี่ย ๑ - ๑๐ ตัว ต่อจุด

๔. แมลงหวี่ขาวข้าว

สำรวจ ๑๐ จุด (นาหว่าน สำรวจ ๑๐ ต้น นับเป็น ๑ จุดสำรวจ นาดำ สำรวจ ๑ กอ นับเป็น ๑ จุดสำรวจ (นับทุกต้นใน ๑ กอ))

๑) พื้นที่ระบาด = พบแมลงหวี่ขาวข้าวเฉลี่ยมากกว่า ๑๐๐ ตัว ต่อต้น

๒) พื้นที่เฝ้าระวัง = พบแมลงหวี่ขาวข้าวเฉลี่ย ๑ - ๑๐๐ ตัว ต่อต้น

๕. หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด

สำรวจ ๑๐ จุด ๆ ละ ๑๐ ต้น เพื่อประเมินพื้นที่ถูกทำลายคิดเป็นร้อยละ

อายุข้าวโพด	ไม่ระบาด (พื้นที่เฝ้าระวัง)	รุนแรงน้อย	รุนแรงมาก
1 - 21 วัน	ต้นที่ถูกทำลาย น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 10	ต้นที่ถูกทำลาย ร้อยละ 11 - 30	ต้นที่ถูกทำลาย มากกว่าร้อยละ 30
22 - 45 วัน	ต้นที่ถูกทำลาย น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 30	ต้นที่ถูกทำลาย ร้อยละ 31 - 50	ต้นที่ถูกทำลาย มากกว่าร้อยละ 50
มากกว่า 45 วัน	ต้นที่ถูกทำลาย น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 10	ต้นที่ถูกทำลาย ร้อยละ 11 - 30	ต้นที่ถูกทำลาย มากกว่าร้อยละ 30

๖. หนอนหัวดำมะพร้าว

นับทางใบเขียวสมบูรณ์ แยกตามระดับความรุนแรง

๗. แมลงค้ำหนามมะพร้าว

นับทางใบยอดที่ถูกทำลาย แยกตามระดับความรุนแรง

ระดับความรุนแรง	หนอนหัวดำ	แมลงค้ำหนาม
น้อย	มีใบเขียวสมบูรณ์มากกว่า 13 ทางใบขึ้นไป	ทางใบยอดถูกทำลาย ตั้งแต่ 1 - 5 ทางใบ
ปานกลาง	มีใบเขียวสมบูรณ์ตั้งแต่ 6 - 13 ทางใบ	ทางใบยอดถูกทำลาย ตั้งแต่ 6 - 10 ทางใบ
รุนแรง	มีใบเขียวสมบูรณ์น้อยกว่า 6 ทางใบ	ทางใบยอดถูกทำลาย ตั้งแต่ 11 ทางใบขึ้นไป

๘. ดั้วแรตมะพร้าว

การสำรวจและเกณฑ์การระบาด : การสำรวจจำนวนต้นมะพร้าวทั้งหมด หากพบทางใบมะพร้าว ถูกทำลายเป็นรูปพัดให้ถือว่าระบาด โดยนับจำนวนต้นที่พบการระบาด หากเป็นมะพร้าวแก่ ๒๕ ต้น เท่ากับ ๑ ไร่ มะพร้าวอ่อน ๔๐ ต้น เท่ากับ ๑ ไร่ สำหรับเกณฑ์การฟันตัวเมื่อสังเกตทางใบยอดที่ออกมาใหม่หากไม่พบอาการที่ถูกดั้วแรตทำลาย

เกณฑ์การฟันตัว : กรมวิชาการเกษตรแนะนำให้สังเกตทางใบยอดที่ออกมาใหม่หากไม่พบอาการที่ถูกดั้วแรตเท่ากับมะพร้าวฟันตัวแล้ว

๙. ดั้วงวง

การสำรวจและเกณฑ์การระบาด : ให้สำรวจจำนวนต้นมะพร้าวทั้งหมด หากพบต้นมะพร้าว คอหักพับยืนต้นตายให้ถือว่าระบาด โดยนับจำนวนต้นที่พบการระบาด หากเป็นมะพร้าวแก่ ๒๕ ต้น เท่ากับ ๑ ไร่ มะพร้าวอ่อน ๔๐ ต้น เท่ากับ ๑ ไร่ ซึ่งควรมีการติดกับดักฟีโรโมน เพื่อตรวจสอบการเข้าทำลายของดั้วแรต และดั้วงวง

๑๐. ไรสีขามะพร้าว

การสำรวจและเกณฑ์การระบาด : สำรวจติดตามสถานการณ์ไรสีขามะพร้าวในสวนมะพร้าว โดยสำรวจจำนวนต้นมะพร้าว ร้อยละ ๑๐ ของจำนวนต้นมะพร้าวที่ปลูกทั้งหมดในแปลง หากพบผลมะพร้าว ถูกทำลายให้ถือว่าระบาดทั้งแปลง (มะพร้าวอ่อน นับจำนวนต้นมะพร้าว ๔๐ ต้น เท่ากับ ๑ ไร่)

เกณฑ์การฟันตัว : กรมวิชาการเกษตรแนะนำให้สังเกตผลมะพร้าวในรุ่นต่อไป หากพบอาการน้อยลง ไม่พบอาการทุกลูกถือว่าฟันตัว

๑๑. โรคลำต้นเน่าปาล์มน้ำมัน

การสำรวจและเกณฑ์การระบาด : เมื่อพบต้นปาล์มน้ำมันที่แสดงอาการทางใบเหลือง ใบแก่สีซีดจาง และหักพับลงรอบลำต้น ทางยอดไม้คลีมีจำนวนมากผิดปกติ รากที่อยู่บริเวณโคนต้น เปื่อยแห้ง เน่า เกิดดอกเห็ด โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีประวัติพบการระบาดของโรค ให้ถือว่าปาล์มน้ำมันต้นนั้นเป็นโรคลำต้นเน่า และให้นับรวม ต้นปาล์มน้ำมันที่อยู่รอบต้นที่แสดงอาการทุกต้นถือเป็นต้นที่พบการระบาด (เนื่องจากรากของต้นที่เป็นโรค

จะสัมผัสกับรากของต้นข้างเคียงทำให้มีโอกาสติดโรคสูง) ตัวอย่างเช่น ต้นที่แสดงอาการเมื่อนับรวมต้นที่อยู่รอบ ต้นที่แสดงอาการ เท่ากับ ๑๗ ต้น เปรียบเทียบเป็นจำนวนไร่ เท่ากับ $๑๗/๒๒ = ๐.๗๗$ ไร่ (ปาล์มน้ำมัน ๑ ไร่ = ๒๒ ต้น)

๑๒. หนองเจาะเมล็ดทุเรียน

การสำรวจและเกณฑ์การระบาด : ใช้กับดักแสงไฟ (Black light) เพื่อล่อตัวเต็มวัยให้เข้ามา ติดกับดัก ช่วงทุเรียนติดผล (ตั้งแต่ระยะผลอ่อน - ผลแก่) โดยตรวจดูตัวเต็มวัยของหนองเจาะเมล็ดทุเรียน ในกับดักแสงไฟ ดังนี้

๑) สำรวจ ๒ - ๓ ครั้งต่อสัปดาห์

๒) สำรวจทุกวัน หลังฝนตกหนัก

หากพบตัวเต็มวัยในกับดักแสงไฟ ๑ ตัว ให้ถือว่าแปลงนั้นพบการระบาดของหนองเจาะเมล็ดทุเรียนทั้งแปลง (พื้นที่ระบาดเท่ากับพื้นที่ปลูก)

การประมาณการพื้นที่ระบาด (ศัตรูพืชชนิดอื่น ๆ)

ประเภท/ชนิดพืช	เกณฑ์การประเมินพื้นที่ระบาด	เกณฑ์ที่ถือว่าระบาด
๑. ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	นับจำนวนต้นที่พบการระบาดเทียบกับอัตราปลูกต่อไร่	พิจารณาตามรายชนิดพืช
๒. พืชไร่	พิจารณาพื้นที่ระบาดคิดเป็นร้อยละของพื้นที่ปลูก	
๓. ข้าว	พิจารณาพื้นที่ระบาดคิดเป็นร้อยละของพื้นที่ปลูก	

ที่มา : การประชุมหารือระบบเฝ้าระวังศัตรูพืช และเกณฑ์การระบาดศัตรูพืช

(กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และมูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย)

วันที่ 15 กรกฎาคม 2567